

Transfer osiągnięć technologicznych i naukowych do praktyki rolniczej – relacja z XXVII Warsztatów Zootechnicznych

Fot. Uczestnicy XXVII Warsztatów Zootechnicznych w gospodarstwie Lauks Rumian (fot. B. Kuczyńska)

**Beata Kuczyńska¹, Iwona Lasocka²,
Wiesław Świderek³, Witold Rant¹,
Barbara Kowalik⁴**

¹Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
Instytut Nauk o Zwierzętach, Katedra Hodowli Zwierząt

²Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
Instytut Nauk o Zwierzętach,
Katedra Biologii Środowiska Zwierząt

³Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
Instytut Nauk o Zwierzętach,
Katedra Genetyki i Ochrony Zwierząt

⁴Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego Polskiej Akademii Nauk

XXVII Warsztaty Zootechniczne odbyły się w dniach 28-30 czerwca 2024 r. na terenach województwa warmińsko-mazurskiego w gospodarstwie Lauks we wsi Rumian i gospodarstwie agroturystycznym „Dylewianka” w Wysokiej Wsi. Tradycyjnie organizatorem Warsztatów był Zarząd Warszawskiego Koła Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęło Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi; Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN, Dyrektor Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN – prof. dr hab. inż. Andrzej Herman, JM Rektor SGGW – prof. dr hab. Michał J. Zasada, Dyrektor Instytutu Nauk o Zwierzętach, SGGW – dr hab. Marcin Gołębiwski, prof. SGGW oraz Dziekan Wydziału Hodowli, Bioinżynierii i Ochrony Zwierząt, SGGW – prof. dr hab. Justyna Więcek. Wsparcie medialne zapewnili TV SGGW oraz „Przegląd Hodowlany”, a finansowe firma AdiFeed oraz Związek Hodowców Polskiego Bydła Czerwonego. W tegorocznych Warsztatach uczestniczyło 89 osób z uczelni oraz instytutów z całego kraju m.in.: Warszawy, Olsztyna, Wrocławia, Jabłonn, Krakowa, Jastrzębca i Poznania oraz przedstawiciele ośrodków doradztwa rolniczego, hodowcy i właściciele przedsiębiorstw rolnych.

Warsztaty praktyczne odbywały się w gospodarstwie rodzinnym Lauks, prowadzonym przez Piotra Rydla i Agniesz-

kę Prochal, którzy od 2003 roku prowadzą hodowlę bydła rodzimej rasy polskiej czerwonej (pc) w kierunku mięsnym. Na początku spotkania Pan Piotr Rydel przedstawił, krótko historię Ziemi Lubawskiej, gdzie od wieków użytkowane było bydło czerwone, a także opowiedział, jak rozpoczęła się jego „przygoda” z hodowlą rasy pc w gospodarstwie Lauks. Pierwsze zakupione zwierzęta tej rasy, znajdowały się pod kontrolą użytkowości mlecznej i otrzymywały dopłaty jako rekompensatę do niższej wydajności ras rodzimych. Ponieważ jednak krowy odchowywały swoje potomstwo, a przepisy nie pozwalały na odchów cieląt przy matkach, to z czasem gospodarstwo w Rumianie utraciło prawo do dopłat.

Hodowcy od początku zgłaszali potrzebę wprowadzenia oceny mięsnej bydła rasy pc, na podstawie przyrostów masy ciała. Pan Piotr Rydel wraz z innymi hodowcami, pomimo braku wsparcia ze strony organów nadzorujących program ochrony, prowadzili intensywne starania na rzecz możliwości mięsnego użytkowania stad krów rasy pc. Ich działalność zaowocowała w 2017 roku, kiedy to wprowadzono uproszczoną ocenę mięsną dla bydła pc. Umożliwiło to pozostanie w programie ochrony ras rodzimych i otrzymanie dopłat. Warto wspomnieć, że w 2016 roku założono Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Zachowawczej Rasy Polska Czerwona w Typie Mięsnym z siedzibą w Rumianie. W roku 2022 związek ten zmienił nazwę na Związek Hodowców Polskiego Bydła Czerwonego. Od 2016 do 2022 roku odbyło się pięć wystaw czerwonego bydła polskiego w typie mięsnym.

Jednym z istotnych celów gospodarstwa Państwa Piotra Rydla i Agnieszki Prochal jest produkcja wysokiej jakości wołowiny oparta na odchowie cieląt pc przy krokach mamkach z wykorzystaniem pastwiska, bez udziału pasz treściwych. Warto zaznaczyć, że cielęta mając stały dostęp do mleka o wysokiej wartości odżywczej, uzyskują wysokie przyrosty masy ciała dochodzące do 1 kg/dzień. W gospodarstwie Lauks stosuje się zasady rolnictwa regeneratywnego i amerykańską metodę zimowego utrzymania bydła, tzw. bale grazing, polegającą na całorocznym utrzymaniu zwierząt na pastwisku. Podstawą żywienia w okresie zimowym jest balotowe siano i słoma. Z założeniami i zasadami tego typu „gospodarowania” zapoznaliśmy się na zeszłorocznych

Warsztatach Zootechnicznych, goszcząc w gospodarstwie „Lubuskie Angusowo”. Właściciele tej fermy – Tomasz i Karina Jakielowie, towarzyszyli nam również w Rumianie. Szerzej o zasadach rolnictwa regeneratywnego pisaliśmy w numerze 6/2023 Przeglądu Hodowlanego. Warto wspomnieć, że bydło rasy pc bardzo dobrze adaptuje się do trudnych warunków środowiska i z powodzeniem można je utrzymywać w gospodarstwach ekologicznych w chowie ekstensywnym z poszanowaniem środowiska naturalnego. Zarówno Piotr Rydel, jak i inni członkowie Związku Hodowców Polskiego Bydła Czerwonego, dążą do poprawy dobrostanu zwierząt gospodarskich, tak aby od początku życia (narodzin), poprzez wzrost i rozwój aż do uboju, przebywały one w tym samym środowisku. Pozwoli to na poprawę dobrostanu, zgodnego z behawiorem zwierząt i zmniejszenie stresu będącego czynnikiem wpływającym na jakość mięsa, a związanego z wyłapywaniem, transportem i czekaniem na śmierć. Niemniej jednak, jak podkreślił Pan Piotr Rydel, wyprodukowanie wysokiej jakości wołowiny, sprzedawanej w gospodarstwie wymaga dalszych uregulowań prawnych w Polsce, szczególnie w obszarze możliwości przeprowadzania uboju pastwiskowego, rozbioru tuszy i bezpośredniej sprzedaży mięsa. Właściciel gospodarstwa Lauks podejmuje działania i przygotowuje swoje gospodarstwo do ww. zadań. Panowie Piotr i Filip Rydlowie, Tomasz Neuman i Tomasz Jakiel w roku 2022 zdobyli uprawnienia do uboju na terenie Unii Europejskiej zwierząt na pastwisku bronią bolcową i palną. Obecnie są oni jedynymi osobami w Polsce, które takie certyfikaty posiadają. Ponadto, w tym samym roku Związek Hodowców Polskiego Bydła Czerwonego zorganizował międzynarodową konferencję pt. „Ubój na pastwisku – rzemie rolnicze”. Właściciele gospodarstwa zakupili specjalistyczną maszynę Mobile Schlacht Machine produkcji niemieckiej, która umożliwia skrwawianie ogłuszonych bolcowo lub za pomocą broni palnej zwierząt tak, aby krew nie przedostała się do środowiska. Jest to jedyna tego typu maszyna w Polsce. Pan Piotr Rydel i Pani Agnieszka Prochal są przygotowani do produkcji wysokiej jakości wołowiny, ale w Polsce nie ma do dzisiaj uregulowań prawnych dotyczących uboju pastwiskowego. Niemniej jednak, podczas gościny w ich gospodarstwie mieliśmy okazję spróbować specjałów tj. tataru, flaków, gulaszu i pieczonego udźca z wołowiny pochodzącej od rasy polskiej czerwonej. Dania były przyrządzone wyśmienicie, tak więc uczestnicy Warsztatów mogli przekonać się organoleptycznie, jak smakują potrawy przygotowane z mięsa wysokiej jakości.

Chodząc po pastwiskach i słuchając Pana Piotra, zwróciliśmy uwagę na duży szacunek, z jakim odnosi się do otaczającej przyrody. Obserwowaliśmy odbudowane siedliska, które w wyniku niewłaściwych melioracji wykonanych kilkanaście lat wcześniej, były niemal zdegradowane. Gospodarz pokazywał nam miejsca, które traktuje jak małe „rezerwy przyrody”, do których tylko on ma dostęp, a dla dzikich zwierząt, obszary te są bezpieczną ostoją. W wielu miejscach stworzono zbiorniki i zapory wodne stanowiące system mikroretencji, któ-

rych zadaniem jest zatrzymywanie i oczyszczanie wody. Do wielu tych małych ekosystemów powróciła zagrożona już wyginięciem fauna i flora, zwiększając bioróżnorodność środowiska. Na tych obszarach występują takie gatunki ptaków jak czajka, łęczak i łyska, oraz stanowiska rzadkiej roślinności na przykład orchidei plamistej. Na pastwiskach, których część jest zalewana wodą, tworzą się obszary siedlisk podmokłych (turzykowiska), z których korzysta nie tylko ptactwo, ale również koniki polskie (10 sztuk). Jest to przykład pokazujący, że właściwa gospodarka gruntami i dobre zarządzanie stadami zwierząt – wolny chów, może przyczynić się do przywrócenia równowagi środowiska.

Na obszarze gospodarstwa znajdują się także poletka doświadczalne, na których Gospodarz wysiewa różne mieszanki roślin, poprawiających strukturę i żyzność gleby. Właściciele gospodarstwa w Rumianie posiadają również dwa mobilne kurniki, w których wypasane są brojlery. Pastwiskowy chów drobiu, mieliśmy okazję oglądać na szesznarocznym warsztatach w gospodarstwie „Lubuskie Angusowo”, a pisaliśmy o tym w Przeglądzie Hodowlanym (6/2023).

Warto również podkreślić, że Państwo Piotr Rydel i Agnieszka Prochal nawiązali współpracę z wieloma organizacjami i jednostkami badawczo-naukowymi, powołali do życia i są sponsorami Fundacji „Wolny Chów zwierząt” oraz ośrodka edukacyjnego „Instytut Rydla”, biorą także aktywny udział w projektach badawczych. Wszystkie te działania służą m.in. propagowaniu wiedzy o zasadach rolnictwa regeneratywnego oraz produkcji wysokiej jakości wołowiny, pochodzącej od bydła rasy polska czerwona utrzymywanego w warunkach naturalnych (wolny chów).

W ostatnim dniu Warsztatów odbyła się sesja naukowa w gospodarstwie „Dylewianka”, specjalizującym się w produkcji przepysznych kozich serów, na której wysłuchaliśmy dwóch wykładów oraz przedstawione zostały e-postery. Pierwszym prelegentem był dr hab. Zbigniew Karaczun, prof. SGGW z Katedry Ochrony Środowiska i Dendrologii, SGGW. Wykład pt. *Wyzwania dla produkcji zwierzęcej – między protestem a zielonym ładem* poruszał niezwykle istotne problemy dotyczące kryzysu klimatycznego. Pan Profesor podkreślił, że szkodliwa działalność człowieka, bez poszanowania środowiska naturalnego, prowadząca do wzmożonej emisji gazów cieplarnianych, a także zmniejszania powierzchni lasów, zanieczyszczania wód i degradacji gleb są głównymi przyczynami zmian klimatycznych. Uczestnicy Warsztatów zapoznali się również z najważniejszymi wyzwaniami, przed jakimi stoją rolnicy prowadzący produkcję roślinną/zwierzęcą, których zlekceważenie może być katastrofalne w skutkach dla nas wszystkich. Następnym wykładem pt. *Jak nie budować murów – komunikacja eksperymetatora z komisją etyczną ds. doświadczeń na zwierzętach* poprowadziła dr Marta Gajewska, która jest Przewodniczącą II Lokalnej Komisji Etycznej ds. Doświadczeń na Zwierzętach, przy SGGW. Biorący udział w Warsztatach mieli okazję wysłuchać jak poprawnie i czytelnie zredagować wnioski o pozwolenie na wyko-

nywanie doświadczeń na zwierzętach. Na co zwrócić szczególną uwagę, podczas opisywania m.in. procedur i utrzymywania zwierząt oraz celu i znaczenia badań. Wykłady były bardzo interesujące, poszerzające naszą wiedzę, a dla wielu z nas będą inspiracją do dalszych badań, o czym świadczyła ożywiona dyskusja, która toczyła się również w drodze powrotnej do Warszawy. Na sesji e-posterowej przedstawiono 11 posterów z 7 ośrodków w Polsce. E-postery prezentowały szeroki wachlarz tematyczny dotyczący hodowli i utrzymania zwierząt: *Niedestrukcyjne metody oceny plonowania i wartości runi łąk i pastwisk*, *Niczenie entomopatogeniczne w ochronie zwierząt gospodarskich przed owadami szkodliwymi*, *Aktualne informacje na temat mleka A2 w aspekcie oddziaływania prozdrowotnego*, *Problemy związane z rozwojem i zastosowaniem nowoczesnych technologii w hodowli i chowie zwierząt*, *Potencjalne zastosowania grafenu i jego pochodnych w hodowli zwierząt*, *Wpływ zeolitów w dawkach pokarmowych na wskaźniki fermentacyjne i produkcję metanu w zwaczu krów*, *Za-*

stosowanie inteligentnych technologii w chowie i hodowli zwierząt, *Ekspresja wybranych interleukin na poziomie mRNA i białka w zdrowych ćwiartkach wymienia krów mlecznych sąsiadujących z zakażonymi gronkowcami koagulazo-dodatnimi lub -ujemnymi*, *Wykorzystanie technologii Blockchain dla poprawy funkcjonowania i transparentności lokalnego i regionalnego rynku żywnościowego*, *Ekonomiczne aspekty stosowania naturalnych dodatków żywieniowych wpływających na poprawę stanu zdrowia kurcząt rzeźnych*, *Zawartość kwasu orotowego i wybranych związków bioaktywnych w mleku owczym w okresie odchowu jagniąt*.

Tegoroczne Warsztaty Zootechniczne były niezwykle interesujące i wzbudziły duże zaciekawienie uczestników. Organizatorzy wyrażają nadzieję, że następna edycja będzie równie owocna i zgromadzi dużą rzeszę osób zainteresowanych szeroko pojętą produkcją żywności oraz hodowlą i utrzymaniem zwierząt.

Serdecznie zapraszamy za rok!

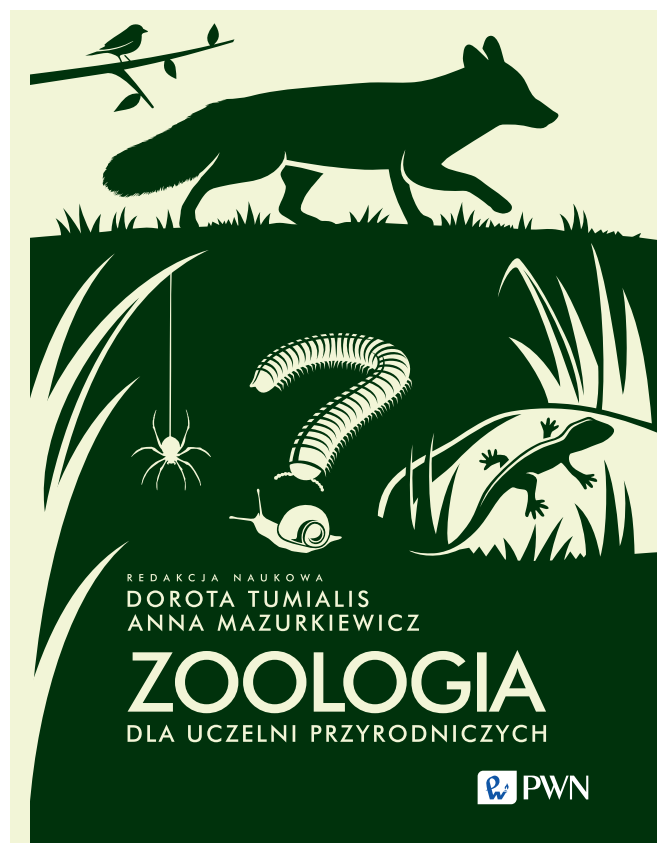
Nowe książki

Zoologia dla uczelni przyrodniczych to publikacja w której przedstawiono najważniejsze grupy zwierząt i konkretne gatunki. Informacje zawarte w podręczniku pozwolą opanować podstawy zoologii w zakresie systematyki, morfologii, anatomii, biologii i ekologii. Niewątpliwą zaletą podręcznika jest szerokie omówienie grup i gatunków o znaczeniu medycznym, weterynaryjnym i gospodarczym.

W obecnym wydaniu uwzględniono najnowszą systematykę i nomenklaturę, co było kluczowym krokiem w dostosowaniu treści podręcznika do obecnych standardów naukowych. Poza szerokimi zmianami dotyczącymi systematyki, w każdym rozdziale wprowadzono pewne zmiany merytoryczne i uzupełnienia odnoszące się zarówno do zagadnień morfo-anatomicznych, jak i biologii gatunków. Podręcznik zawiera aneks, w którym omówiono wybrane grupy i gatunki z królestw: Protista i Chromista, skupiając się głównie na takich, które mają znaczenie w medycynie ludzkiej i weterynaryjnej.

Jest to podręcznik dla studentów wszystkich kierunków na uniwersytetach przyrodniczych, na których w programie studiów pojawia się przedmiot zoologia. Może być także przydatny dla nauczycieli biologii pracujących na różnych poziomach edukacji. Mamy nadzieję, że będą po niego sięgać również uczniowie szkół średnich, którzy chcą rozszerzyć swoją wiedzę z zakresu zoologii oraz pasjonaci przyrody i osoby zainteresowane szeroko pojętą tematyką zwierząt.

ksiegarnia.pwn.pl
Wydawnictwo Naukowe
PWN SA

Kod **ZOOLOGIA28** uprawnia do zakupu książki z rabatem 28% od ceny katalogowej.

Kod można zrealizować na stronie: www.ksiegarnia.pwn.pl do 22 grudnia 2024 r.

